

---

## Віктар Сьлінко

---



...Я чысты ад жыцця. Я толькі шкло,  
Што прапускае ў твой пакой сьвятло...

---

## Замест імя

*З новай кнігі «Арахна»*

### ПАЭТ

Парадак слоў прадвызначае нам,  
Куды ступаць і што казаць сябрам,  
А што затоіць з маці напалам.

Ёсьць крыгі — і асеньнія лісты.  
Ёсьць ластаўкі — і пад зямлёй краты.  
Бадзягі ёсьць — і ёсьць гаспадары.  
І сьпёка ёсьць, і сіверы-вятры.

І праўда, непатрэбная табе,  
Хлусьня, з якою кожны дзень живеш,  
І не заўжды прачнешся, з кім засьнеш.

Стан рэчыва, замерзлае вады  
Мы называем — сьнег, а трэба — ты,

Глядзім у профіль, трэба толькі ў твар,  
Каб мы пазналі, як міне абшар,  
Каб мы пазналі, як міне жыцьцё,  
Чыё імя са шкла далоньню сьцёр  
З нас кожны тут. І як далёкі бор  
Шуміць, ты знай, як выйдзеш насупор,  
Пачуеш раптам шум — дзе галасы  
Па-іншаму, як водгульле красы,  
Гучаць, яны па-іншаму гучаць,  
Бы нешта шчэ магчыма расказаць.  
Ёсьць галасы — як аркушы-лісты...  
Калі мінем прагалы-пусткі, мы  
Пабачым роўнядзь навакол — вады,  
І крыж на высьпе, і свае сьляды.  
Няўжо мы тут – пытаемся — былі?  
Дык значыць, мы сябе ўжо аддалі,  
Мы шмат разоў дасюль ужо жылі,  
Душу прымалі, адпускалі... Лі-  
лі ваду на камень, а былёнэг  
У вазу ставілі — ня мелі кветак. Мох  
На дрэвах рос. А пад страхой ялін  
Вілася сьцежка; кожны йшоў — адзін.  
Ты не хацеў, але ты вольным стаў  
Ад іншых, ад сябе... І ты сказаў:

...Я чысты ад жыцьця. Я толькі шкло,  
Што прапускае ў твой пакой сьвятло...

*29 студзеня – 2 лютага 2006*

\* \* \*

Статак,  
Згряя, —  
Што  
Выбіраеш?

Адзін.

*14.03.2006*

\* \* \*

...Усе, каму мы тут жывыя,  
Глядзяць у вочы цёмных рыбін.  
...Выкарыстоўваем мабільны  
Для нашай мовы суахілі.  
...Глядзім на дрэва на расьпіле:  
Драўніна гэта ці забілі?  
...Мы ні аб чым тут не прасілі,

А проста верылі, любілі.  
...Калі ты хочаш быць з такімі,  
Як мы — успомні суахілі.

29.05.2006

\* \* \*

Я — дублікат ключа  
ад замка  
Цемра — Сьвятло,  
электрычная іскра  
між рук заканных,  
засьнежаны пляц,  
дзе ніколі ня будуць  
расстрэльваць людзей.

Толькі лебедзі, лебедзі,—  
гэта ім не падстава  
спусьціцца на возера тое,  
дзе цёплыя плыні  
зрабілі чыстай прастору вады  
ад лёду,  
менавіта на гэтае возера,  
дзе  
іх чакаеш.

Дзе іх прыстанак часовы?  
Дзе смага спыніць.  
Не чакай сабе  
узнагароды,—  
хай ты сьветлы,  
як пер'е ці сьнег.

11.03.06

## ПСІХЕЯ

У рукі нам кладзецца садавіна:  
Салодкія й гаркавыя плады.  
Ты ж набярэш у прыгаршчы вады,  
Напоіш нас — і зробімся жывымі.

Хто сталы быў калі? Хто малады?  
Мы станем бесьсьмяротнымі тады.  
І знойдзем лес мы, дзе самотны воўк  
Ляжыць, і дзе стары мурашнік,  
(Пакажаш, у які нам рушыць бок),  
Куды вядуць астылыя сьляды  
Паэта — а яму было ня страшна,

Ад старасьці памёр — не ад жуды,  
Магілу знойдзем без крыжа...

Туды, туды?

Ці трэба нам сьмяротныя сады,  
Сьляды людскія — і сунічны Бог  
На нескранутых могілках бацькоў?  
Ці скажам хоць пра што — алаверды,  
Як станем бесьсьмяротныя, тады?..

6 -7.04.2006

\* \* \*

...Прывіды той планіды,  
Рыбіны з Антарктыды,  
Умерзлыя ў лёд, кладуцца на нашы шыбы,  
Пэраліваюцца сінім, зялёным паўночным зьзяньнем,  
Чорнай, срэбнай лускою, агністымі плаўнікамі,  
Рыбіны з дзён дзяцінства, з друзу дзіцячых цацак,  
З пеўнікаў ледзянцовых, з марозівам першага смаку,  
—

Прывіды той планіды,  
чаго не бывала нібы.

2006

## КАМПУЧЫЯ

пажоўклы чэрап і косьці  
ў труне зьбітай з бамбукавых жардзін  
ложка вінтоўкі іржавае без прыкладу —  
там жа  
твой жаніх якога забілі чырвоныя кхмеры  
Кампучыя  
вузкія вочы й рот з дакладнасьцю выпісаны  
бы Пабла Пікаса  
ёсьць такая краіна — чые балоты  
сьпякотныя і дажджлівыя дзе сцяжына за спінай  
зрастае за дзень а зарубкі на ствале  
зажыўляе кара

пустазельле ў галовах правадыроў  
і хто здыхаў за міску маісу

дзеці глядзяць на зямлю і неба —  
суложжа бясполых істот  
чырвань гліны й крыві  
быццам сон алігатара чуйны й спакойны  
гумавае лодка калышацца  
і той хто схаваны на дне

помніць тваё імя –  
Кампучыя

і ўмее любіць

2006

\* \* \*

Не пасьпеўшы згадаць у сьне пра сваю таямніцу,  
Абуджаюцца ў цёплым ложку. Тэлефон маўчыць на паліцы.  
Сонную кветку хаваючы пад спадніцай,  
Яны сьпяшаюцца ранкам. Да грудзей прыціскаюць  
скрыпку  
У пашарпаным футляры ў цесным вагоне метро.  
Локан – бы вензель на шкле заінелым, таўро  
Нечага неназванага. Ды гэта – на шкле ў трамваі.  
Тут, пад зямлёю, падобнага не бывае.  
Выкіне на эскалатары хутка цябе – наверх.  
Хтось незнаёмы імгненна побач прабег,  
Закрануўшы тваю руку скураным крысом.  
Нібы падзяліўся сваім – проста так – цяплом.

...На перапынку ты свой дастаеш сьняданак.  
З тэрмасу наліваеш гарачую каву.  
Дзелішся з хлопцам, з сяброўкай. Сьнедаць адной  
нецікава.  
Раскладаеш сшыткі; гармонія – наступная пара.  
...Твая безразважнасьць, дым, непрыкметная восень,  
Нешта нам дадае. Прыступкі – і сем, і восем –  
Зьлічыш і станеш, бы клён, – жоўта-срэбнавалосай.  
Сьвет – ён праводзіць цябе да твайго каштана,  
Ён падшукае месца, дзе прынятая будзеш, пазнана.  
Ён прачытае ўсе ноты ў сшытку тваім, Сьняжана.  
Але – ты б хацела, як ёсьць. Ня быць кімсьці абранай.

2006

## СЁННЯ У НАЧЫ

Выразны сон мне сьніўся ноччу:  
дарога ўніз вядзе, з пагорка,  
а паабапал яе — аднапавярховыя  
дамы, прыватныя сядзібы.

Я ведаю: ў адным з іх жыве  
мой былы сябра, з якім мы рассталіся  
ўжо даўно з-за маёй шчырасьці, якую  
ён мне ня змог дараваць.

Ужо вечарэе, і зьмярканьне кладзе  
на мой твар шараватыя цені загару. Я ведаю:

нада мной неба, месяц і зоркі, але  
я не падымаю галавы. Паветра нібы  
няма – як заўжды ў сьне, не адчуваеш,  
як удыхаеш яго.

Срэбны пыл на ботах маіх, кроплі расы ад туману  
аселі на рамяні заплечніка.

Я падыходжу да агароджы: там гуляе  
дачка майго былога сябра, ідзе сьцяжынай  
да дома ягоная жонка.

“Ня трэба нічога тлумачыць,”—  
чую ўнутры сябе голас, якому належу.  
Пчолы ляцяць да вульляў—ды дзе  
тыя вульлі і дзе тыя кветкі,  
што абцяжарылі іх сеньня мёдам?  
Шмат дрэваў у тваім садзе,  
нерухомая кветка, што над усім цьвіцеш,  
ды навошта даваць імёны ім? Я  
паварочваюся і іду ўніз, з пагорка,  
па ўзбоччы дарогі, забіраючы з сабой  
непрамоўленыя словы, адно з якіх калісьці  
абмываў сьлязамі душы:  
даруй.

*18 верасьня 2006*

\* \* \*

Мне трэба непатрэбнае, жывое.  
Ня ўключанае вамі ў сьпіс, рээстр.  
Нібы студэнты мы. А тое,  
Пакінутае, быццам на семестр  
Інакшы(не ў жыцьці), яно – чакае.  
Ня цэгла, а гваздзік – між рэйкамі трамвая  
Ляжыць, пакінуты – яго спыняе шлях.  
А мы плывем на арках, на мастах,  
А мы плывем на дахах, на дамах,  
У кветках, дуплах, на нямых крыжах.  
Вось бачыш – непатрэбнае. Я н о  
Ні да чаго, яно ня служыць людзям,  
Ня грэе ліпенем, але яно й ня студзень.  
Яно – бы кветка. Толькі не сарвеш,  
Каханай не падорыш. Пакладзеш  
Хіба на тыя пліты, што ня бачыш,  
Дзе побач мы ступалі ў сьне юначым.

Шчыруюць дворнікі. І вось ужо – ад сьнегу  
Ачышчаны шырокі тратуар.  
Як будзем пералічваць, чым трымаў  
Нас гэты сьвет, тады нам хопіць пальцаў

Адной рукі. Але ня трэба сьпехам  
Казаць пра тое, што пакіне ў нас  
Нязмыўны сьлед – ясьнейшы, чым таўро.  
Я дыхаю паветрам. І – я н о.

Відэлец, шклянка, белая талерка,  
Ў серваньце, што на кухні; там на шкле  
Намаляваны браткі ад рукі  
На той талерцы. Падарункамі дачкі  
Застаўлена паліца. Не з рукі  
З такой талеркі есьці. Паглядзі  
Туды, ў акно. Там белыя масты,  
Там мы плывем – і вы, і мы, і ты,  
Клапоцімся, каб на веласіпедзе  
Маленькі асьцярожна ехаў сын.  
Мы хочам быць, ды мы з жыцьцём суседзі.  
Мы на адной пляцоўцы з ім жывем,  
Бывае нават, часам пры сустрэчы  
Вітаемся, але не пазнаем.  
На самай справе – іншай, нам жа — лішняяй,  
Але яно прыходзіць ласкай вышняй.

Мы дзівімся – навошта мне? Чаму?  
Яно ўсьміхаецца, сыходзіць. Каламуць  
З нас уздымаецца, бы кінуў хто валун  
На дно ракі. Мы самі, самі – рэкі  
І берагі. Ты – пачакай крыху,  
Сьвятая непатрэбнасьць. Проста будзь.  
Як дом, дзе адчыняюць чалавеку.  
Не аддалі нічога мы, ня ўзялі,  
З усьмешкаю на вуснах, ды з рукамі  
Пустымі падыходзім. Што мы маем?  
Жывыя рэчы, зоры, бацька, маці, —  
Бярэм мы самі ўсё – і самі трацім.  
І ўсё мы вінны сэрцу аднаму.

Жывому й непатрэбнаму. Яму.